

I V O L A D U S I D U S I N I

TABANA

I V O L A D U S I D U S I N I

TABANA

Tabaka
Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
Salt Lake City, Utah

© 1993, 1999, 2001 mai na Intellectual Reserve, Inc.
Taqomaki Vakalawa
Tabaki e Amerika

Vakadonui me Vakaperitania: 3/01
Vakadonui me Vakadewataki: 5/01

Vakadewa ni *Branch Guidebook*
Fijian

Lewena

Na iNaki ni dua na Tabana	1
Mataveiliutaki ni Tabana	3
Veivakatarogi	8
Kacivi ni Lewenilotu me ra Veiqaravi e na Veitutu ni Lotu	10
Tokoni ka Veivakacegui	11
Vakatikori ni Lewenilotu ki na Veikacivi	13
Cakacaka Vakalotu kei na Veivakalougatataki	14
iTavi ni Lewenilotu	15
Soqoni	16
Vanua ni Soqoni	21
iVola me iVurevure	22
Vakatovotovo	24
Sere	25
iVolatukutuku kei na Ripote	26
Veika Vakailavo	27
Veituberi ni Veiliutaki	28
Otataki ni iYaya ni Lotu kei na Vakasaqarai ni iTukutuku e na iTukutuku ni Vuvale	29

Veiwaseyaki

Na *iVoladusidusi ni Tabana* e baleti ira na iliuliu era curu vou mai ki na Lotu ka se lailai na veika era sotakaya mai. E na yaga vakalevu talega vei ira na iliuliu e na vakarabailevutaki ni veivanua tale e so. E dusimaki kina na inaki, na kena tuvanaki, kei na iwalewale ni kena cicivaki e dua na tabana.

Na iNaki ni dua na Tabana

A mai tauyavutaka ko Jisu Karisito na Nona Lotu e vuravura e na gauna a mai bula vakayago voli kina. Ni oti Nona mate, era sa qai dau soqoni vata voli na ivavakoso me ra sokalou; me ra vulica ka vakatovototaka na Nona ivakavuvuli; ka ra veiqaravi, veivakauqeti, ka veivakaukawataki talega vakai ira. A yalataka na iVakabula, "Ia e na tikina sa soqoni vata kina e lewe rua, se lewe tolu, e na yacaqu, au sa tiko kina e na kedratou maliwa" (Maciu 18: 20).

Nikua, era sa tauyavutaki vaka ivavakoso na lewenilotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Na ivavakoso lalai e vakatokai na tabana, ia na veitabana yadua oqori e veiliutaki kina na peresitedi ni tabana. E na gadrevi me na vakadonuya na Peresitedi ni iWase-

wase, e sa na qai laki tauyavutaka o peresitedi ni kaulotu e dua na tabana, oya e na vanua e tiko kina e rua na matavuvale ni lewenilotu, ka tiko kina vei ira na lewenilotu e dua na turaga bula kilikili ka tu vua na Matabete i Melekiseteki, se dua na bete bula kilikili e na Matabete i Eroni. Na tamata bula kilikili sa ikoya ka sa veiyalayalati vata na Turaga, me vaka na veiyalayalati ni papitaiso, ka sa gumatua sara me muria na veiyalayalati oqori.

O peresitedi ni kaulotu e na vakaraica tiko na tabana, ka e na mai soli itukutuku ki vua o koya na peresitedi ni tabana. Ni sa levu mai na iwiliwili ni tabana era tauyavu vakaveivolekati e na dua na tabana ni kaulotu, e sa na qai vakadonuya mai na Peresitedi ni iWasewase, ki vua na peresitedi ni ka-

ulotu me tauyavutaka na veitabana oqo ki na dua na tikina. Era sa na qai okati me ra tiki ni dua na tikina ka sa qai tauyavu na veitabana oqo, e sa na qai soli itukutuku kivua na peresitedi ni tikina ko koya na peresitedi ni tabana, ka me sa na qai ripote o peresitedi ni tikina kivua na peresitedi ni tabana ni kaulotu.

Sa vakarautaka na Lotu na ivoladusidusi oqo me vukei ira na iliuliu ni veitabana me ra vulica na itavi ni nodra ilesilesi kei na sala me ra na qarava vinaka kina. Me ra veivukei ko ira na iliuliu kei ira kece na lewe ni Lotu me rawati kina na inaki ni Lotu, ko ya me ra sureti na tamata kecega, "me ra lako mai vei Karisito, [me ra] vinaka kina" (Moronai 10: 32). E na kena sagai me rawati na inaki oqo, me ra na veivuke na iliuliu vei ira na lewenilotu e na:

- Vunautaki ni kosipeli i Jisu Karisito ki na veivanua kecega, veimataqali, kei na dui vosavosa. Me ra wasea na kosipeli e na nodra cavuta nodra ivakadinadina me vaka na veivakauqeti ni Yalo Tabu. Me ra tomana tikoga na Daukaulotu tudei nodra veivuke e na nodra tokoni na veisau mai ki na Lotu.
- Vakaukauwataki ira na Yalododonu. Vukei ira na veisau mai ki na Lotu e na kena vakadeitaki ni ra sa vakaitokani e na loma

ni lotu, me dua na nodra ilesilesi vakalotu, ka ra sa tuberi cake tikoga e na vosa ni Kalou. Me ra cigoqoma na vei cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni kosipeli, me ra gumatua ni muria na ivunau me vaka na nodra iyalayala, qaravi ira na itokani lewenilotu, dau qaravi ira na dravudravua kei na vakaloloma, ka dauveitokoni e na kena taraicake na itikotiko ni Yalododonu.

- Me ra vueti na mate. Kilai ira rawa na wekamu era sa takali yani ka vakayacora na cakacaka vakalotu ni valetabu e na vukudra me ra vakakarautaki ki na vakabulai ni matavuvale.

Na ivoladusidusi oqo me na vukei kina na iliuliu ni veitabana, na tamata yadua, kei na vuvale, me ra vulica me ra bula e na veidusimaki ni Yalo Tabu ka me kena iusutu tiko ka me ra marautaka talega na qaravi vinaka ni nodra ilesilesi Vakalotu. Sa tu na vei ivola tale eso me ivukevuke ni ivoladusidusi oqo me vaka na ivolanikalou, *iDusidusi ki na Mataveiliutaki ni Matabete kei na Mataisoqosoqo* (31178), *iDusidusi ni Matavuvale* (31180), *iDusidusi ni Dauveituberi* (34595), *iVakavuvuli ni Kosipeli*(31110), *Yavu Vakosipeli* (31129), *iVakamacala ni Lewenivuli vei ira na Veiliutaki ni Matabete kei na Veimataisoqosoqo* (36363) kei na veiivolatabaki tale e so ni Lotu.

Mataveiliutaki ni Tabana

Ni sa tauyavutaki e dua na tabana, me vakayacora oqo na peresitedi ni kaulotu se peresitedi ni tikina e na veivakadonui nei peresitedi ni kaulotu, e na veivakauqeti ni Turaga me na kaciva kina ka tabaka e dua na turaga bula kilikili ka tu vua na Matabete i Melekiseteki me peresitedi ni tabana. Me qai vakatikori kivua na peresitedi ni tabana mai vua na peresitedi ni kaulotu se peresitedi ni tikina na idola ni mataveiliutaki. Ke sega ni laurai rawa e dua na turaga bula kilikili me tu vua Matabete i Melekiseteki, e na rawa ga ni kacivi ka tabaki me peresitedi ni tabana e dua na bete bula kilikili.

Me na qarauni ira ka vakaukauwataki ira na lewenilotu o peresitedi ni tabana, dau sikova wasoma nodra

vuvale me vaka na dauniveisiko, liutaka na soqoni ni sakaramede, vakatulewa e na soqoni ni vakatovotovo ni tabana, ka vakalewena na ripote, me yacova sara ni sa lewe rua na lewenilotu e na tabana sa soli vei rau na Matabete i Melekiseteki. Ni sa lewe levu mai na turaga e na tabana sa soli vei ira na matabete, me qai kaciva o peresitedi ni kaulotu e na veidusimaki ni Turaga, e rua na daunivakasala nei peresitedi ni tabana kei na dua na vunivola me dauveivuke e na ivolatukutuku ni tabana. Eratou na vakatokai me mataveiliutaki ni tabana o peresitedi kei rau nona daunivakasala.

O peresitedi ni tabana e ivakatawa ni sipi ni tabana, me veiliutaki e na loloma kei na yalovinaka vei ira kece

na lewe ni tabana. Me biuta e dua na ivakaraitaki ni kena vakacabori e dua na bula ki vua na Turaga e na “yalo raramusumu kei na yalo bibivoro” (3 Nifai 9: 20) ka vakadinadinataka na vakalou ni Turaga ko Jisu Karisito. E na loma ni tabana, o peresitedi ni tabana e:

- iLiuliu ni matabete veiliutaki
- E daunivakatulewa
- E vakasalataka na vei qaravi vei ira na vakaloloma kei na dravudravua
- E qarauna na ilavo kei na itukutuku ni tabana

O ira na lewe ni mataveiliutaki ni tabana me ra qarauni ira ka vakaukauwataki ira na lewe ni tabana, liutaka na dolavi ni soqoni ni matabete, veiliutaki vei ira na Matabete i Eroni, ka liutaka na soqoni ni sakaramede.

iLiuliu ni Matabete Veiliutaki

Me vaka ni iliuliu ni matabete veiliutaki na peresitedi ni tabana, sa soli tu kina ki vua na idola se na lewa ni mataveiliutaki me qarava na cakacaka ni Turaga e na tabana. O koya me na veiliutaki, dau qarauni ira, ka vakaukauwataki ira kece na lewe ni tabana, ka vakavulici ira me ra kila na nodra ilesilesi. Ni sa tubu cake na lewe ni tabana, me ra na qai vukei koya ko ira na daunivakasala e na mataveiliutaki ni tabana, mataveiliutaki ni kuoramu ni matabete, kei ira na dauveituberi ni vuvale. E vakayaloqagataki peresitedi ni kuoramu me vakadeitaka ni ra sa lesi na dauveituberi

ni vuvale ka ra sa sikovi kece tiko e veigauna na veivuvale yadua. E na vukei peresitedi ni tabana na kena soli cake mai e veigauna na ripote nei dauveituberi ni vuvale, me na qarauna tiko kina na nodra gagadre na lewenilotu.

Me qarauna o peresitedi ni tabana na vei kuoramu, na vei mataisoqosoqo, kei na veisoqoni ni vakatovotovo ni tabana, ka me vakabibitaka vakalevu vei ira na cauravou e na Matabete i Eroni kei ira na gone yalewa era yabaki vata. O koya e peresitedi ni Matabete i Eroni e na tabana. E qarauni ira na cauravou kei na goneyalewa itabagone mai na yabaki 12 ki na 18 e na tabana, ka vakatarogi ira e na veigauna me vukei ira me ra vulica ka bulataka na ivakavuvuli ni kosisipeli ka me ra vakavakarautaka nodra bula ni veisiga ni mataka. E vakabibitaka na vakavakarau ki na kaulotu kei na kaulotu tudei vei ira na cauravou kei ira na goneyalewa itabagone era vinakata. E kacivi ira na cauravou itabagone me ra liutaka na kuoramu ni Matabete i Eroni. E kacivi ira talega na lewenilotu me ra liutaka na veimataisoqosoqo (iSoqosoqo ni

Veivukei, Cauravou iTabagone, Goneyalewa iTabagone, iSoqosoqo ni Lalai, kei na Wilivola ni Sigatabu). (Raica na *iVoladusidusi ni Mataveiliutaki ni Matabete kei na Veimataisoqosoqo* e na ikuri ni ivakamacala). E na nodrau veivuke nona daunivakasala, me kacivi ira na lewenilotu, o koya, me ra veituberi e na vei kalasi, ka ra veiqaravi e na veilesilesi tale e so e na tabana. E vakatarogi ira e veigauna na peresitedi ni veikuroramau kei na veimataisoqosoqo me taura kina na ripote ni nodra ilesilesi ka me vakasalataki ira talega.

O peresitedi ni tabana e iliuliu ni soqoni ni sakaramede, iliuliu ni veisoqoni ni matabete, kei na veisoqoni ni tabana kecega e tiko kina, vakavo ga ke tiko e dua mai na mataveiliutaki ni tikina se dua mai na tabana ni kaulotu, se dua na lewe ni Vitusagavulu ni iWasewase, se dua na Vakaitutu Raraba. Ke tiko e dua vei ira na lewe ni mataveiliutaki oqori, me na sureti koya cake mai o peresitedi ni tabana me na mai dabe talega yani e cake. Me gumatua sara e na nona sasaga me na vakadeitaka na iulutaga ni veisoqoni kei na veivakatovotovo kece oqori me na vukei ira na lewenilotu me ra lako mai vei Karisito.

E veivakasalataki talega o peresitedi ni tabana e na kena qaravi e vuqa sara na veicakacaka vakalotu (raica na *iVoladusidusi ni Vuvale*). E vakadeitaka ni o ira kece na vakayacora na vei cakacaka vakalotu me sa tiko vei ira na kaukauwa vakamatabete e gadrevi, era bula kilikili, ka ra vakamura na kena ivakarau dodonu. E vakadonuya na veibuli kei na tosoi

ni dua na itutu vakabete e na Matabete i Eroni. Ni oti nona veivosaki vata kei peresitedi ni tikina se peresitedi ni kaulotu, me qai vakaturu ira yani na tagane me ra laki taura na Matabete i Melekiseteki ka me ra buli ki na ilesilesi vaka qaselevu. E na nona veivakadonui na peresitedi ni kaulotu, era sa na qai laki vakaitavi na peresitedi ni tikina, peresitedi ni tabana, se o ira na turaga bula kilikili ka ra taura tu na Matabete i Melekiseteki me ra laki solia ka ra veibuli talega ki na itutu ni talatala qase.

Daunilewa

O peresitedi ni tabana e daunilewa vei ira na lewenilotu. E vakatarogi ira me vakatulewataka ni sa kilikili me ra taura na ivolatara ni valetabu, veibuli vakabete, vei ilesilesi, kei na veivakalougatataki vakapeteriaki. E rawa ni taro ivakasala vei ira nona lewe ni tabana era dau vakararavi ki na veidusimaki ni Yalo Tabu.

Me vukei peresitedi ni tabana e na nona itavi vaka daunilewa, sa yalataka tu vua na Turaga na isolisoli ni raivotu. Me vaka ni sa kilikili me ciqoma, na isolisoli oqo e na vukei koya me kila na cava e tiko e lomana e dua na tamata. E vukei koya me kila na cava me tukuna kei na cava me cakava me vukea kina e dua na tamata.

Ni ra talaidredre na lewenilotu, e na rawa ni vakaukauwataka ira o peresitedi ni tabana ka vukei ira me ra veivutunitaka nodra ivalavala ca e matana kei na mata ni Turaga.

Ni dua na lewenilotu e vakayacora e dua na cala bibi, e na gadrevi me na veilewai vakalotu, ka na rawa ni na tu vakawawa me dua na gauna, rawa ni na wasei tani, se e na rawa sara ni muduki tani. Me rau na dikeva vata na leqa o peresitedi ni tabana kei peresitedi ni kaulotu, o koya me qai vakatulewataka se e na gadrevi kina na veilewai se sega. E na ivakasala mai vei peresitedi ni kaulotu, e na qai liutaka na matabose ni veivakadodonutaki o peresitedi ni tikina se o peresitedi ni tabana ka tu vua na Matabete i Melekiseteki. Na matabose oqo e vakayacori e na yalo ni loloma. E kena inaki me vukei koya ka cala me veivutuni ka me na mai marautaka tale na taucoko ni veivakalougatataki ni kosipeli.

Kevaka e peresitedi tiko ni tabana e dua na bete, e na sega ni vakadonui vua me daunilewa. E na gauna vaka oqo, e na daunilewa tiko vei ira na lewe ni tabana o peresitedi ni kaulotu.

Nodra Qaravi na Dravudravua kei na Vakaloloma

Me tuberi ira na lewenilotu o peresitedi ni tabana me ra bula-rawati ira ka me ra dodoliga mai ki na isolisoli ni lolo me na veivuke e na nodra vukei na dravudravua. Sa tu vua na itavi bibi me ra vakasaqarai yani na dravudravua kei na vakaloloma bula kilikili e na loma ni tabana ka vakayagataka na isolisoli ni lolo me vukea na nodra qaravi. E rawa ni rau vukei koya o peresitedi ni kuoramu ni talatala qase kei na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei.

Me na muria na lawatu ni Lotu, me na lewa kina na sala e vakayagataki kina na isolisoli ni lolo me ra vukei kina na dravudravua kei na vakaloloma.

iLiuliu ni Veika-Vakailavo kei na iTukutuku

Me ciqoma ka volatukutukutaka o peresitedi ni tabana na ikatini kei na isolisoli tale e so mai vei ira na lewe ni tabana. E vakasalataka na kena vakayagataki kei na maroro'i ni ilavo taucoko ni tabana, vakalewena vakaoti na itukutuku vakayabaki ni soli ikatini, ka vakadeitaka ni sa dodonu vinaka na itukutuku kei na ripote ni tabana me salavata kei na lawatu ni Lotu me vaka na ivakasala nei peresitedi ni tikina se peresitedi ni kaulotu. E na sega ni na vakatarai vua e dua na iliuliu me vakayagataka na ilavo ni Lotu ni tabana e na veika ga e baleti koya.

E vakadeitaka ni sa dodonu na sala ni soqoni isolisoli ni lolo ni tabana e na veivula. Ni ra lolo na lewenilotu, e dodonu me ra kua ni kana se gunu me rauta ni rua na gauna ni kana ka me ra solia na isolisoli ni lolo me tauvavata na isau ni kakana kei na gunu era na vakayagataka e na rua na gauna ni kana era lolo kina.

E na vanua e peresitedi tiko kina ni tabana e dua na bete, me liutaka na peresitedi ni kaulotu na isolisoli kei na vakayagataki ilavo ni tabana.

Me kaciva o peresitedi ni tabana e dua me vunivola e na gauna totolo duadua e rawa, oqo e dua e tu vua

na matabete, sauma vakadodonu
nona ikatini, tu vua na ivakadinadina
kaukauwa ni kosipeli, ka vakaraitaka
na nona yalo gu me muria na ivunau

ni Turaga. Me vakadeitaka o peresi-
tedi ni tabana ni sa muria tiko o vu-
nivola na lawatu ni Lotu e na
kumuni ni ilavo.

Veivakatarogi

Na soqoni ni veivakatarogi ko ya e dua na soqoni e vakayacora e dua na iliuliu kei na dua tale na tamata. E na gauna ni veivakatarogi, o koya na iliuliu e na taroga na taro, vakarorogo, veivakavulici, ka solia na ivakasala ki vua tale e dua. Na gauna ni veivakatarogi e solia kina e dua na gaunadonu me wasei kina e dua na itukutuku se vakasavui kina e dua na ilesilesi se veikacivi. E solia talega e dua na gaunadonu ni veivakaroti kei na veivakasalataki. Na gauna ni veivakatarogi e gauna vinaka talega vua na iliuliu me tuberi kina ki vua na lewenilotu na ivunau, na ivakavuvuli, kei na ivalavala ni Lotu, ka me vakayavutaka mai na ivolanikalou kei na nodra ivakavuvuli na parofita ni gauna oqo.

Me qarava o peresitedi na veivakatarogi vei ira na gone era sa voleka tiko ni yabaki 8 ka me lewa na nodra sa vakavakarau me ra papitaisotaki ka vakadeitaki me ra lewe ni Lotu kevaka e lewenilotu tiko e dua vei rau na itubutubu ka me rau na vakadonuya ruarua na itubutubu na papitaiso. (Me ra veivakatarogi na iliuliu ni daukaulotu vei ira na vakarau papitaisotaki ke ra sa yabaki ciwa se sivia kei ira na lewenilotu yabaki walu ka rau sega ruarua ni lewenilotu nodra itubutubu me ra lewa se sa kilikili me ra papitaisotaki ka vakadeitaki.) O peresitedi ni tabana me vakatarogi ira na lewenilotu me lewa ke sa kilikili me ra ciqoma na matabete, me tosoi nodra itutu vakabete, se me ra qarava e na dua na ilesilesi ni Lotu. Erau na veivakatarogi vei ira na lewe ni ta-

bana o peresitedi ni tabana kei peresitedi ni kaulotu me rau lewa ke sa kili-kili me ra taura na ivolatara ni valetabu. Na veivakasama sa koto oqo e ra e na vukei ira na iliuliu me ra vakayacora vakavinaka na veivakatarogi me na vakaibalebale ka yaga sara vakalevu.

1. Digitaka e dua na vanua me na kua ni na vakasosataki kina na veivakatarogi
2. Tukuna vua na tagane se na yalewa na vuna e mai vakatarogi kina
3. Taroga vakadodonu na taro e na yalo ni loloma
4. Solia vua na gauna me taro ka vakaraitaka nona vakasama
5. Vakarorogi ki na ka e tukuna o koya

6. Solia vakamatata na ivakasala, na ivakaro, kei na ilesilesi

7. Vakavinavinakataka ka vakayalo-qaqataki koya, me vaka na veivakauqeti ni Yalo Tabu, cavuta na nomu ivakadinadina, wilika e so na tikina mai na ivolanikalou, ka drau masu vata. Vukei koya me na lesu yani me vakila na veivakaukauwataki kei na vakanuinui.

8. Solia e dua na gauna balavu ni veivakatarogi me na kua ni vakusakusa kina o koya.

Ni vakatarogi e dua na marama, me qai kerea o peresitedi ni tabana e dua na tagane ka tu vua na matabete me dabe tiko e na rumu ka tarava, se e matanivale se e na olo, e na dua na vanua voleka ga e rawa.

Kacivi ni Lewenilotu me ra Veiqaravi e na Veitutu ni Lotu

Ni ra kacivi na lewenilotu me ra veiqaravi e na veitutu ni Lotu, me ra qarava na veivakatarogi yadudua o ira na iliuliu ni matabete me ra kila kina se sa kilikili vua e dua me veiqaravi; se e tu beka vua na igu, na gagadre, kei na gauna me qarava na itavi ni ilesilesi; ka vakaavei na ituvaki ni bula mai vale e na soli koya beka mai vakarawarawa me mai veiqaravi.

Kevaka e vakila na iliuliu mai na veivakauqeti, ni sa donu na veikacivi ki vua e dua, e sa na kerei koya me ciqoma na veikacivi, ka me vakamata-tataka ni sa veikacivi na Turaga. Me vakamacalataka talega vakavinaka na

itavi kei na veivakalougatataki ni veikacivi ka tukuna talega vua ni na qai vakacegui ni oti e dua na gauna ni nona veiqaravi.

Ni bera ni kaciva e dua na marama vakawati ki na dua na itutu, me rau veitalanoa taumada kei na watina tagane me kerea vua me na tokoni koya. Ni kacivi e dua na tagane kina dua na itutu, me na vakadeitaka taumada na iliuliu ni na tokoni koya na watina. Ni bera ni kaciva o koya na liuliu, e dua na gone se dua na itabagone me veiqaravi e na dua na itutu ni Lotu, me veitalanoa taumada kei rau nona itubutubu

Tokoni ka Veivakacegui

Ni ra sa ciqoma na lewenilotu na veikacivi se era sa na vakarau buli ki na itutu e na Matabete i Eroni, me ratou raica na mataveiliutaki ni tabana, ni ra sa tokoni taumada mai vei ira na lewenilotu era na qarava e na dua na soqoni ni Lotu. Ni vakayacori na veika oqo, e na kacivaka mai na yacadra o koya na lewe ni mataveiliutaki e liutaka tiko na soqoni (oqo e na soqoni ni sakaramede me vakayacori na veikacivi ni tabana se e na dua na kalasi se na kalasi ni kuoramu se na ilesilesi ni veikuoramu) ka kerei ira na qai kacivi vou me ra tucake, me ra na tokoni mai vei ira na ivavakoso, na lewe ni kalasi, se na kuoramu. Me qai cavuta vakaoqo o koya na iliuliu e kacivaka tiko mai na yaca:

“Keitou sa kacivi [cavuta na yaca ni tamata] me veiqaravi vaka [cavuta na ilesilesi sa kacivi kina o koya] ka keitou kerea me da vakaraitaka na noda veitokoni vei koya[tagane, se yalewa] e na ilesilesi oqo. O ira na tokona me ra vakaraitaka e na nodra laveta cake na ligadra imatau. [Waraki ira na veitokoni me ra laveta na ligadra]. O ira era sega ni duavata, me vakaraitaka talega vakakina. [Waraki ira vakalalai na sega ni duavata me ra laveta na ligadra.]”

Me dua vei iratou na lewe ni mataveiliutaki me qai veitalanoa yadudua kei ira na sega ni duavata. O ira talega na lewenilotu era tokoni tiko e dodonu me ra na laveta talega na ligadra me ra duavata kei na veitokoni. Kevaka

e rua se levu cake na lewenilotu e gadrevi me ra tokoni e rawa ni kacivi vakadua ga mai na yacadra, me ra qai tokoni ga vakadua.

Ni ra vakacegui na lewenilotu mai na itutu ni Lotu, me qai vakatarogi ira e dua na iliuliu ni matabete, vakavinavinakataka na nona vei qaravi, ka vakamacalataka ni sa yaco mai na gauna me sa na vakacegui kina. Me qai kacivaki na lewe ni mataveiliutaki ka liutaka tiko na soqoni ni sakaramede na yacadra na sa vakacegui mai

na itutu e na tabana. Ni ra vakacegui na lewenilotu mai na itutu e na kalasi, se kuoramu, me laki kacivaka ga e dua vei iratou na mataveiliutaki e na soqoni ni kalasi se na soqoni ni kuoramu. E na kena kacivaki na veivakacegui, e na kerei ira na lewenilotu o koya na iliuliu me ra vakaraitaka na nodra vakavinavinaka e na nodra laveta cake na ligadra e na vuku ni nodra vei qaravi na lewenilotu sa qai mai vakacegui.

Vakatikori ni Lewenilotu ki na Veikacivi

E dodonu me ra na vakatikori tau-mada o ira na lewenilotu era kacivi ki na vei itutu ni Lotu ni bera ni ra tekivu veiqaravi (raica na V&V 42: 11). E na veivakasalataki na iliului ka veiliutaki tiko, me ra vakaitavi e na veivakatikori e dua se lewe vica na tagane ka tu vei ira na Matabete i Melekiseteki, ka okati ki na tama se turaga vakawati bula kilikili. Me ra qai biuta vakamamada ga na ligadra e buradelana. O koya e na vosa me qai:

1. Cavuta na yacana taucoko
2. Tukuna ni sa vakatikori koya e na kaukauwa ni Matabete i Melekiseteki.
3. Me vakatikori koya ki na itutu e sa mai kacivi kina [tagane se yalewa].
4. Solia na veivakalougatataki me vaka na veidusimaki ni Yalo Tabu
5. Tinia e na yaca i Jisu Karisito

Ni vakatikori e dua na peresitedi ni kuoramu ni qaselevu, ivakavuvuli se kuoramu ni dikoni, me na soli mai na peresitedi ni kaulotu se peresitedi ni tabana, na idola se na lewa ni mataveiliutaki ni kuoramu ko ya ki vua sa qai vakatikori oqo.

Cakacaka Vakalotu kei na Veivakalougatataki

Na cakacaka vakalotu ni matabete era sa ivalavala tabu ka solia mai na Turaga, ka mai qaravi e na kaukauwa ni matabete. Na veivakalougatataki ni matabete e soli e na kaukauwa ni matabete me ia kina na veivakabulai, veivakacegui, kei na veivakayaloqaqataki. O ira na turaga era na vakayacora na veicakacaka vakalotu kei na veivakalougatataki me ra vakavakarautaki ira e na nodra bula me vaka na ivakavuvuli ni kosipeli ka me ra gumatua me ra na rawata na veituberi ni Yalo Tabu. Era vakayacora na veicakacaka vakalotu kei na veivakalougatataki yadua e na yalo e vakarokoroko. E dodonu me na vakayacori vakaogo na veicakacaka vakalotu kei na veivakalougatataki yadua:

1. E na yaca i Jisu Karisito
2. E na kaukauwa ni matabete

3. Kei na ivalavala e salavata kaya, me vaka na vosa e ganita, se na vakayagataki ni waiwai vakatabui.
4. E na gadrevi na nona veivakadonui ko koya na iliuliu ni matabete ka tiko vua na idola se na lewa. Na veicakacaka vakalotu ka na gadrevi kina na nona veivakadonui na iliuliu ni matabete ko ya na vakatokayacataki kei na vakalougatataki ni gonelailai, vakayacori ni veipapitaisotaki kei na veivakacurumi vakalotu, vakatikori ni matabete kei na veibuli kina dua na ilesilesi vaka matabete, na masulaki kei na pasitaki ni sakaramede, kei na vakatabui ni ibulubulu.

Raica na *iDusidusi ni Vuvale* e na ivakamacala ni veicakacaka vakalotu kei na veivakalougatataki.

iTavi ni Lewenilotu

Me ra sureti ira kece na lewe ni Lotu o ira na iliuliu ni Lotu, e na vanua cava ga era tu kina me ra tokona na inaki ni Lotu e na nodra vakayacora vinaka na vei itavi lalai, ka okati kina na (1) wasea na kosipeli e na cavuti ni ivakadinadina me vaka na veivakauqeti ni Yalo Tabu; (2) vukei ira na tamata yadua se na vuvale me ra vakavinakataki ira e na nodra ilakolako ki na bula tawamate rawa kei na bula tawamudu e na nodra gumatua me ra muria na ivunau, qaravi ira

nodra itokani, ka ciqoma na veicakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni kosipeli; kei na (3) vukei ira na tamata yadua kei na vuvale e na nodra vakasaqarai ira na wekadra era sa takali yani ka vakaukauwataki ira me ra ciqoma e na vukudra na veicakacakataka vakalotu ni valetabu. Era sa na tokona kece na lewe ni Lotu na inaki ni Lotu e na nodra qarava vinaka na vei itavi oqo. Raica na *iVoladusidusi ni Vuvale* me baleta na ikuri ni ivakamacala e na vei itavi oqo.

Soqoni

E na tabana ka kena peresitedi tiko e dua na Matabete i Melekiseteki se dua na bete mai na Matabete i Eroni me na vakayacora ga na soqoni ni sakaramede kei na soqoni veidusimaki vakosipeli e na Sigatabu vei ira na lewenilotu.

Na veitabana ka sa tauyavutaki kina na kuoramu ni bete levu me ra vakayacora na veisoqoni oqo me ikuri ni kena ka sa tukuni oti toka mai cake:

1. Soqoni ni Matabete
2. Soqoni ni Sigatabu vei ira na marama, goneyalewa, kei ira na lalai
3. Matabose ni Matabete Veiliutaki
4. Bose ni Mataveiliutaki ni Tabana

Na vanua e sa lewe levu kina na lewenilotu, ka sa tiko na kena veiliu-

taki, ka tiko talega na vanua ni soqoni, e rawa ni sa na muduki na soqoni ni Sigatabu vei ira na marama, goneyalewa kei na gonelalai, ka ra na rawa ni vakayacora talega na veisoqoni sa koto oqo me ikuri ni veisoqoni sa tukuni toka mai cake, oya na soqoni ni:

1. iSoqosoqo ni Veivukei
2. Matabete i Eroni
3. Lalai
4. Wilivola ni Sigatabu
5. Kalasi ni Goneyalewa
6. Na kalasi ni duavata, me ra duavata kina na cauravou mai na Matabete i Eroni kei ira na Goneyalewa e na itabayabaki vata me ra soqoni cokovata se me wasei tani,

e na rawa ni vakayacori e na loma ni macawa se yakavi ni Vakarauwai me ra qarava kina e dua na vakatovoto ni itabagone ka me na veiliutaki kina na peresitedi ni tabana.

Digidigi ni Soqoni ni Sigatabu

E vakarautaki tu e na *iVoladusidusi ni Lewenivuli ki na Mataveiliutaki ni Matabete kei na Mataisoqosoqo* na digidigi e na rawa ni vakayacori e na veisoqoni ni Sigatabu.

Lotu ni Vuvale

Na veivuvale yadua me ra vakayacora na lotu vakavuvale e na nodra veivuvale yadua ke rawa ni vakayadua e na veimacawa (raica na *iVoladusidusi ni Vuvale*).

Soqoni ni Sakaramede

Me iliuliu ni soqoni ni sakaramede o peresitedi ni tabana, ka ra na rawa ni vakaitavi kina na matabete bula kilikili ka sa tu vei ira na matabete ka ganiti e na veiqaravi me ra masulaka ka veisoliyaka na sakaramede. Me liutaka na soqoni e dua na lewe ni mataveiliutaki ni tabana ka me raica ni sa tekivu donu e na kena gauna. Sa koto oqo e dua na ituvatuva ni soqoni:

1. Veikidavaki ka vakadeitaka na vakayalo ni soqoni
2. Vakamatatataka na veika me kacivaki
3. Sere kei na masu me dolavi na soqoni
4. Qaravi e so na bisinisi ni tabana

5. Sere ni sakaramede kei na qaravi ni sakaramede

6. Vosa e na iulutaga ni kosipeli ka yavutaki mai na ivolanikalou kei na nodra ivakavuvuli na iapositolo kei na parofita ni gauna oqo

7. Lagati e dua na sere ni matasere ni tabana se dua ga na matasere ni isoqosoqo e na maliwa ni vosa

8. Sere kei na masu ni suka

Vakadua e na veivula, e na imatai ni Sigatabu e sa dau vakayacori tu mai na lolo, kei na soli ivakadinadina e na soqoni ni sakaramede. Era dau sureti na lewenilotu me ra dau lolo mai ka masumasu me rauta e rua na gauna ni kana kevaka e na sega ni lako vaka ca e na nodra bula.

Ni oti na kena masulaki kei na veisoliyaka ni sakaramede, me qai cavuta mai nona ivakadinadina o koya na lewe ni mataveiliutaki ka liutaka tiko na soqoni ka me qai sureti ira mai na lewenilotu tale e so me ra laki cavuta nodra ivakadinadina me yacova ni oti na gauna ni soqoni. E na qai tini na soqoni e na dua na sere kei na masu. Na sakaramede e masulaki ka veisoliyaki e na veisoqoni ni sakaramede yadua (raica na Cakacaka Vakalotu kei na Veivakalougatataki e na ivoladusidusi oqo).

Soqoni ni Matabete

Na soqoni matabete e rawa ni vakayacori ni se bera na sakaramede se ni sa oti na sakaramede. E liutaka na dolavi ni soqoni e dua vei ratou na lewe ni mataveiliuaki ni tabana. Sa koto oqo na ivakaraitaki ni ituvatuva ni soqoni:

1. Veikidavaki ka vakadeitaka na vakayalo ni soqoni
2. Vakamatatataka na veika me kacivaki
3. Sere kei na masu me dolavi na soqoni
4. Veiwaseyaki ki na nodra dui kuoramu me vakasavui vei ira na bisi-nisi kei na ivakaro
5. Tini e na masu e na nodra dui kuoramu

Ni oti ga na dolavi ni soqoni me ra laki soqoni yani na uabula (yabaki 19 ka lako cake) ki na soqoni ni kuoramu ni betelevu, me veiliutaki kina na peresitedi ni kuoramu ni betelevu.

O ira kece na cauravou itabagone (yabaki 12 ki na 18) me ra laki sota e na soqoni ni kuoramu ni Matabete i

Eroni, me veiliutaki kina na peresitedi ni tabana. Kevaka e lailai ga na rumu ni soqoni se lailai ga na kedra iwiliwili, e rawa ni ra soqoni vata ga na Matabete i Eroni kei ira na Matabete i Melekiseteki. Ia kevaka e levu na kedra iwiliwili na cauravou itabagone, ka ra lewelevu na uabula era veiliutaki ka tu talega na rumu me vakayacori kina na soqoni, e rawa ni ra wasewasei ki na nodra dui kuoramu na dikoni, na ivakavuvuli, kei na bete. (Raica na *iVoladusidusi ki na Veiliutaki ni Matabete kei na Veimataisoqosoqo.*)

Soqoni ni Sigatabu vei ira na Marama, Goneyalewa, kei na Lalai

E na veitabana lalai ka ra se lewe lailai kina na marama kei na gone ka

sega ni rauta me ra veiwaseyaki vakamataisoqosoqo, me na dolava ga na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei na nodra soqoni. E na okati e na soqoni oqori na :

1. Veikidavaki ka vakadeitaka na vakayalo ni soqoni
2. Vakamatatataka na veika me kacivaki
3. Sere kei na masu me dolavi na soqoni
4. Sere ni Lotu kei na sere ni lalai
5. Vakaro mai vua na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ka veiwaseyaki sara yani ki na nodra dui kalasi
6. Tini e na masu

Kevaka e sega na vanua me wasewasei kina na kalasi me dolavi na soqoni, e rawa ni ra cokovata ga e na dolavi ni soqoni o ira na turaga, na marama, kei ira na gone, ka me na veiliutaki kina na peresitedi ni tabana.

Ni sa lewe levu mai na lewe ni tabana, o ira na gone yalewa (yabaki 12 ki na 18) e rawa ni ra soqoni vata kei ira na iSoqosoqo ni Veivukei, ia ko ira na gone lalai (yabaki 3 ki na 11) me na digitaka o peresitedi ni tabana e dua na marama me liutaki ira e na nodra soqoni.

Ni ra sa tauyavu kece na iSoqosoqoso ni Veivukei, iSoqosoqo ni Goneyalewa, iSoqosoqo ni Lalai, kei na Wilivola ni Sigatabu, me ra sa na dui soqoni tani ga e na Sigatabu o ira na iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na Goneyalewa me do-

nuya ga na gauna ni soqoni ni matabete. Na soqoni ni Lalai me vakayacori talega e na gauna ni soqoni ni matabete, soqoni ni iSoqosoqo ni Veivukei, kei na soqoni ni Goneyalewa, kei na soqoni ni Wilivola ni Sigatabu. Na dolavi ni soqoni ni Lalai kei na gauna ni veiwasei me taura na veimama ni gauna na kena vakayacori, kei na kalasi ni veivakaroti e na kosipeli me taura na ikarua ni veimama ni nodra gauna. E na soqoni ni veimataisoqosoqo, me vakayacori na masu, laga sere, veituberi, ka ra vulica na kosipeli mai na ivola vakarau ni Lotu ka sa vakamacalataki tiko e na *iDusidusi ni iVola ni Lesoni vei ira na Mataveiliutaki ni Matabete kei na veimataisoqosoqo.*

Bose ni Komiti ni Matabete Veiliutaki

Eratou lewe ni komiti ni matabete veiliutaki o iratou na mataveiliutaki ni tabana, o vunivola, vunivola levu, peresitedi ni kuoramu ni betelevu, peresitedi ni cauravou itabagone, kei na iliuliu ni kaulotu ni tabana (kevaka e kacivi mai). Me ratou dau sota vakawasoma na komiti ogo me veivosakitaki kina na vakatovotovo ni tabana, na veiporokaramu, kei na itavi ni veiqaravi me vakadeitaki kina ni sa vakaukauwataki kina na vuvale, na tamata yadua, ka sotava na gagadre ni lewenilotu. E veiliutaki kina na peresitedi ni tabana. Eratou veivosakitaka na komiti na itavi ni matabete me vaka na veisiko, cakacaka ni kaulotu, kei na cakacaka ni valetabu kei na itukutuku ni vuvale.

Bose ni Veiliutaki ni Veimataisoqosoqo

Eratou lewe ni matabose oqo o iratou na mataveiliutaki ni tabana, o vunivola, vunivola levu, peresitedi ni kuoramu ni betelevu, peresitedi ni cauravou itabagone, kei na iliuliu ni kaulotu ni tabana (kevaka e sureti mai); peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei, Peresitedi ni iSoqosoqo ni Goneyalewa, Peresitedi ni Lalai, kei na peresitedi ni Wilivola ni Sigatabu; ka vakakina na Dauraivuli Liu ni tabana. E na bose oqo e na saga kina na matabose na sala me vakaukauwataka kina vakayalo na tamata kei na vuvale yadua; vukei ira e na nodra vakavakarau me ra ciqoma na veicakacaka vakalotu ni valetabu; toroya cake na nodra karoni na veisau

vou mai ki na Lotu; vakatavuvulitaka na ivakavuvuli ni nodra qaravi na dravudravua; veidutaitaka vata na veiporokaramu ni tabana, na veivatovotovo, kei na vei qaravi; ka walia na veileqa ni tabana. Me veitalanoataka o peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei na nodra gagadre na marama, o ira na Goneyalewa kei ira na Lalai, oqo kevaka erau se bera ni kativi na peresitedi ni Goneyalewa kei na peresitedi ni Lalai. Me sureti ira o peresitedi ni tabana me ra wasea nodra vakasama kei na nodra nanuma ka vukei ira me ra vakaitavi taucoko e na veivosaki, e na vakatulewa, kei na vakayacori ni ituvatuva. Me dikeva vakavinaka sara na nodra vakasama e na nona vakayacora na na ituvatuva ka solia na ilesilesi.

iVola me iVurevure

E sa tabaki tu e na Lotu na ivola me ivurevure me vukei ira na lewenilotu me ra vulica ka bulataka na kosipeli i Jisu Karisito. Na vei ivola oqo e okati kina na ivolanikalou, ivoladusidusi ni lesoni, na Liaona, iyaloyalo ni kosipeli, kei na vei ivoladusidusi e so. Na vei ivola ni Lotu e yavutaki mai na ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita ni gauna oqo. Na ivola me baleta e dua na tabana e okati kina na ivola matailalai kei na veika raraba ni lewenivuli se e dua ka rau cokotivata kina na rua na vakasama oqo (raica na *iDusidusi ni iVola ni Lesoni vei ira na Veiliutaki ni Matabete kei na Mataisoqosoqo*). Na veivanua e sa yaco yani kina na

Liaona era sa kerei na veimatavuvale me ra sauma nodra ilavelave.

E na veiyabaki e sa dau vakauti yani ki na veitabana, mai na valenivolavola ni iwasewase se mai na sitoa ni veiqaravi na ivoladusidusi ni lesoni, na vei ivurevure tale e so, kei na ikuri ni ivakamacala ni kena otataki e so tale na ilavelave se so tale na ivola sa vakadonui mai.

O ira na iliuliu ni tabana me ra maroroaya na ivola ni ivurevure e valenilotu se e na vale ka vakayacori tiko kina na soqoni, se e na nona vale e dua na lewenilotu. Me tukuna vei ira na lewenilotu o koya na iliuliu ni sa tu na vei ivola oqo ka to-

koni ira me ra vakayagataka e na vakakarautaki ni lesoni, kei na vosa, ka vakakina kevaka era via vulica ga vakai ira. E rawa ni soli vei ira na qasenivuli na ivoladusidusi ni kalasi

se kuoramu, ia me ra vakaukauwataki me ra na vakasuka lesu mai ki na tabana se tabanalevu e na gauna era sa na vakacegui kina vakaqasenivuli.

Vakatovotovo

E veivakasalataki na peresitedi ni tabana, me ra qai tuva ka vakayacora na lewe ni tabana na vakatovotovo me sotava na gagadre ni lewenilotu. Ia na vakatovotovo ni tabana me kua ni veisisivi vata kei na vakatovotovo ni vuvale se me vakacacana na bula ni vuvale. Na veivakatovotovo kece e dodonu me lailai ga na kena isau vakailavo me levei kina na nodra na sega ni na vakaitavi e so baleta na

kena isau. E na gadrevi taumada na nodratou veivakadonui na mataveiliutaki ni tabana ke na vinakati me vakayagataki e dua na ilavo. Na vakatovotovo e navuci tu mai me vakayacori e na Sigatabu e dodonu me na ganita vinaka na Siga ni Vakacecegu. Me kua ni dua na vakatovotovo me navuci e na siga Moniti baleta ni siga oqo e sa vakatikitikitaki tu me baleta na lotu ni vuvale.

Sere

Na sere ni Lotu kei na veisere veiganiti tale e so, ke vakatagitaki se lagati, era ka bibi e na soqoni ni Lotu, soqoni ni vuvale, kei na noda bula yadua. E na kunei na sere e veiganiti e na ivola ni iVakavuvuli ni Kosipeli, iVolanisere, iVolanisere ni Lalai, kei

na Sere ni Lotu kei na nodra Sere na Lalai, ka ra sa vakadewataki oti tu e na dui vosavosa. Na veituberi ni sere kei na ivakatagi e rawa ni vakayacori vei ira era veiqaravi tiko vakadaunisere se vei ira era na via laki veiqaravi mai muri e na ilesilesi oqo.

iVolatukutuku kei na Ripote

Sa vakarota na Turaga ki na Lotu me maroroya na ivolatukutuku. E va na mataqali ivolatukutuku, e navuci me vukei ira na iliuliu e na nodra tokoni ira na lewenilotu ka so na mataqali oqori sa vakarautaki tu na kena fomu me vaka na:

- iTukutuku vakailavo (nodra isolisoli na lewenilotu kei na ivolatukutuku vakavula ni veika vakailavo)
- Ripote ni toso ni lewenilotu (nodra tiko na lewenilotu kei na nodra ile-silesi na lewenilotu vou)
- iTukutuku vakalewenilotu (kena itukutuku na lewenilotu, okati kina na veicakacaka vakalotu)
- iTukutuku makawa (nodra tokoni na vakaitutu kei na itukutuku ni veivakatovotovo)

E na kena maroroi ka vakarautaki na vei itukutuku oqo, e dodonu me na muria o peresitedi ni tabana na ivakasala nei peresitedi ni kaulotu. E rawa ni kaciva e dua na vunivola ni tabana me veivuke e na maroroi ni itukutuku.

E na veivakasalataki o peresitedi ni kaulotu, me ra tuberi o ira na iliuliu ni tabana e na bibi kei na ivakavakayagataki ni itukutuku kei na ripote ka me ra vola na veika bibi e yaco e na tabanalevu se tabana. Na itukutuku taqomaki e na itukutuku ni Lotu me na taqomaki sara vakavinaka mai vei ira era na taura na vei itukutuku oqo.

Veika Vakailavo

Na Turaga e solia tu mai vei ira yadua na lewe ni Lotu na gaunadonu me ra ciqoma kina na veivakalougatataki ni vutuniyau mai na nodra sauma na ikatini kei na isolisoli ni lolo kei na vei isolisoli tale e so. Era sauma na lewenilotu e dua na ikatini ni kedrai isau me nodra ikatini. E kena ikuri, era sa sureti me ra lolo me rua na gauna ni kana, me vakadua e na veivula e na Sigatabu ni lolo ka me ra solia na isau vakailavo ni kakana e na rua na gauna ni kana oqori, ki na Lotu me ra qaravi kina na dravudravua kei na va-

kaloloma e na loma ni tabana. Era sureti talega na lewenilotu me ra soli ilavo ki na Lotu me baleta na caka-caka ni kaulotu, tara ni valetabu, kei na veisasaga tale e so ni Lotu.

E dodonu me lewe rua na turaga ka tu vei rau na matabete me rau na dola waqanivola ni ikatini, isolisoli ni lolo, kei na isolisoli tale e so, me rau vakalewena vakaoti na risiti, ka dodonu me rau vakacuruma na ilavo, se me rau na qarauna me vaka na ivakasala nei peresitedi ni kaulotu.

Veituberi ni Veiliutaki

O ira na veiliutaki ni matabete e na tabana ni kaulotu me ra tuberi ira na veiliutaki e na tabana e na sala me ra liutaka kina na tabana, rawata na itavi matailalai ni matabete, ka vukei ira na lewenilotu me ra vakayagataka na matabete e na nodra bula. Me ra na solia talega na veiliutaki ni tabana ni kaulotu na veidusimaki vei ira na veiliutaki ni veimataisoqosoqo ni tabana e na qaravi ni nodra itavi.

Me ra raica na veiliutaki ni tabana ni kaulotu ni sa tiko e na veitabana yadua na vei iyaya e na gadrevi e na tabana me cicivaki kina vakavinaka me vaka e dua na taba ni Lotu.

Raica na iDusidusi ni iVola ni Lesoni vei ira na Veiliutaki ni Matabete kei na Veimataisoqoso e na ikuri ni ivakamacala me baleta na veiliutaki.

Otataki ni iYaya ni Lotu kei na Vakasaqarai ni iTukutuku e na iTukutuku ni Vuvale

O ira na iliuliu ni vei tabana kei ira na lewenilotu tale e so e rawa ni ra taura mai na vei iyaya ni Lotu, ka okati kina na ivolanikalou, na lesoni ni vuli, na mekesini ni Lotu, qameni, kei na isulu ni valetabu, me na otataki e na Sitoa ni Lotu se valenivolavola ni vei qaravi, se mai na Sitoa ni Lotu mai

Salt Lake, se me laurai e na Initaneti ni Lotu ka kena naba na www.lds.org.

Na ivakamacala me baleta na itukutuku ni vuvale e sa tu e na Initaneti ni Lotu me baleta na itukutuku ni vuvale, ka kena naba na www.familysearch.org.

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI

FUJIAN

31179 858